

Sanering gasfabriekterrein in Sint Anne gestart

JANUARI 2002

SINT ANNAPAROCHIE – Gedeputeerde Bertus Mulder en burgemeester Klaas Dankert van het Bildt hebben donderdag het startsein gegeven tot de grondsanering van het voormalige gasfabriekterrein in Sint Annaparochie. In de periode 1911-1954 werden de huizen in het Bildt van gas voorzien uit deze fabriek, maar met de komst van het aardgas kwam daar een eind aan. De fabriek werd afgebroken en alleen de woning die erbij hoorde staat er nog.

De eerste keer dat er gasverlichting in ons land werd ontstoken, was in 1820, op het Haagse Binnenhof. Daarna kwamen in vele grote steden gasfabrieken: in 1845 in Leeuwarden, gevolgd door Bolsward, Dokkum, Franeker en Sneek. Op het platteland duurde het allemaal wat langer. Zowel de straatverlichting als de lampen in de huizen brandden destijds op petroleum. In het Bildt wilde men ook graag een eigen gasfabriek hebben en in 1907 vroeg de gemeente een aantal ondernemers om een offerte voor de volledige inrichting van een acetyleen-gasfabriek. Daar kwamen vier reacties op. Acetyleen werd verkregen door calciumcarbid met water te laten reageren en dit gas kon alleen voor verlichting worden gebruikt.

Steenkolengas daarentegen werd vervaardigd door verhitting van steenkolen in ovens zonder dat er zuurstof bij kwam en dat was wel geschikt als verwarming en dus om op te koken. De gemeente vond het moeilijk een keus te maken en vroeg deskundigen om advies. Het uiteindelijke voorstel aan de raad was voor acetyleen-gas te kiezen, maar dat zagen met name de SDAP raadsleden niet zitten. Zij gingen zelf op onderzoek uit en



De gasfabriek aan de Zuidervaart in Sint Annaparochie in de tijd dat de inwoners van het Bildt nog van kolengas gebruik maakten.

bij dat aantal zou de fabriek winstgevend zijn.

Om uit het dilemma te komen, werd in 1910 een advertentie in de Bildtse Courant gezet met het doel erachter te komen hoeveel mensen een aansluiting op het gasnet

waren tegen de komst van het gas. Er werd weer een onderzoek gedaan, nu door B en W en zonder daar ruchtbaarheid aan te geven. In 1911 werd met een de kleinst mogelijke meerderheid het voorstel een gasfabriek in Sint Annaparochie te

de fabriek in werking gesteld en de officiële opening vond plaats op 13 januari 1912. Binnen een jaar waren er 492 aansluitingen in de gemeente. Per kubieke meter gas werd 8 cent betaald. Toch was er het eerste jaar een negatief saldo van

selink. Na 43 jaar de inwoners van de gemeente van kolengas te hebben voorzien, sloot de fabriek in 1954 haar deuren.

Van milieuverontreiniging had in die tijd echter nog nooit iemand gehoord, maar dat de grond van het terrein niet